

Angående Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige

(N2020/01752/JL)

Svar från Ekologiska Lantbrukarna i Sverige

Ekologiska Lantbrukarna välkomnar att behovsanalysen tar en bred ansats och bygger på de många olika inspel som kommit under föregående process samtidigt som nya målsättningar från EU har hunnit tas i beaktande. I det remitterade förslaget saknar vi dock fortfarande viktiga avvägningar mellan t.ex. olika områden/åtgärder som kan styra mot samma eller liknande behov och mål, samt en viktig diskussion om utformning och målstyrning i specifika åtgärder. Det finns också uppenbara målkonflikter mellan en del av de beskrivna behoven. Därför vill vi poängtera behovet av att involvera branschens aktörer även senare i det skarpa läge som nu följer med att formulera åtgärder och detaljer.

Ekologiska Lantbrukarna har grundligt analyserat måluppfyllelse och utfall av nuvarande ersättningar för ekologisk produktion, samt kompensationsstöd och betesersättningar. Utifrån det har vi flera förslag på förbättringar som både svarar upp mot ambitionerna om förenklingar i nya CAP och ännu tydligare än idag styr mot ökad miljönytta i lantbruket. De viktigaste återfinns i relation till behovsanalysen i detta remissvar.

För Ekologiska Lantbrukarna, 2020-09-28

Sofia Sollén-Norrlin
Verksamhetsledare

Övergripande om prioriteringar i jordbrukspolitiken

Sveriges strategiska plan kommer att gälla under de helt avgörande år som återstår för att hinna göra de åtgärder som krävs för att klara såväl våra nationella miljömål som våra åtaganden om utsläppsminskningar i enlighet med Parisavtalet. För oss som lantbrukare handlar det inte i första hand om att nå internationella överenskommelser, utan vi ser behovet av en betydligt tydligare koppling till miljö- och klimatnytta i de jordbrukspolitiska stöden utifrån två aspekter:

1. Vi vill få lönsamhet i att bruka utan att förbruka. Marknaden idag premierar inte de mest uthålliga metoderna eller teknikerna, utan det finns en uppenbar motsättning mellan lönsamhet på kort sikt och möjligheten att producera mat och få lönsamhet på sin jord på lång sikt. Därför behövs ersättningar för att betala för *samhällets behov* av friska jordar, rent vatten och levande ekosystem, som möjliggör livsmedelsförsörjning både idag och för kommande generationer. Konkurrenskraft och lönsamhet måste alltså byggas på hållbara brukningsmetoder, aldrig stå som ett mål i sig och motivera avsteg från den långsiktiga hållbarheten.
2. Skattebetalarnas pengar bör gå till samhällsnytta. För långsiktig legitimitet och möjlighet för samhället att stötta lantbruket och matproduktionen behöver vi kunna visa att vi tar ansvar och bidrar till samhällets mål för de pengar vi får. Miljöersättningar istället för passiva inkomststöd ger också en större stolthet för oss som företagare, att få betalt för samhällstjänster istället för att få bidrag från staten.

Dessa övergripande behov bör styra prioriteringarna mellan olika åtgärder och de ibland motstående behoven i den remitterade analysen. Med fler typer av miljöersättningar som alla lantbrukare kan söka, och med tillräckligt höga ersättningsnivåer, kan samma totala summa pengar gå till lantbruket men omfördelat från gårdsstöd till ersättningar för miljötjänster. Målen om konkurrenskraft i behovsanalysen bör alltså nås genom ersättningar som går att koppla till de övergripande miljö- och klimatmålen.

Inom ekosektorn finns erfarenheter att lära av när det gäller att kombinera konkurrenskraft och ökade ambitioner på miljö- och klimatområdet. Det är inte alltid en intressekonflikt. För ett kunskapsstarkt och högt utvecklat land som Sverige är det snarare en nyckel för att nå konkurrenskraft att spetsa mervärdeskoncept med hållbarhet som förtecken.

Särskild kommentar om de listade behoven i bruttolistan

Ett av bruttolistans listade behov anser Ekologiska lantbrukarna vara direkt felaktigt formulerat, det handlar om "69. *Mot bakgrund av klimatförändringar och ökad intensitet i växtodlingen måste odlingsstrategier och odlingsmetoder utvecklas för att minska riskerna med ökad användning av växtskyddsmedel. (S5 T2)*"

Det låter olyckligt som att det skulle vara en självklarhet att användningen av växtskyddsmedel ska öka. Behovet för att säkra måluppfyllelse av det nationella miljömålet *Giffri miljö* bör snarare vara formulerat som att vi behöver minska den totala användningen.

Angående behovsanalysens konkreta skrivningar

Ekologiska Lantbrukarna ser behov av att poängtera att ekologiskt lantbruk är en integrerad och idag betydande del av svenskt lantbruk och livet i våra landsbygder. Var femte hektar jordbruksmark producerar idag ekologiska livsmedel. Det innebär en mångfald av tekniker, metoder och åtgärder som genom att gå längre än EU:s och Sveriges grundläggande lagstiftning bidrar till många av målen med CAP, inklusive även ökad djurvälstånd. I EU-kommissionens båda strategidokument Farm to fork och Biodiversitet är utveckling av den ekologiska produktionen en central del (bland flera) för att nå miljö- och klimat-ambitionerna, den är inte ett mål i sig fristående från resterande arbete. På liknande sätt är även mål för ekologisk produktion en del av den svenska livsmedelsstrategin.

I dokumentet som skickats på remiss saknar vi fortfarande en beskrivning av den ekologiska produktionen som en integrerad del i att arbeta för hållbarhet i lantbruket som helhet. Den ekologiska produktionens bidrag och del av lösningen bör framgå åtminstone som ett exempel bland flera under alla de övergripande målen 1, 3, 4, 5, 6, 8 och 9. Förslag på specifika skrivningar för de mest relevanta styckena och behovspunkterna, se nedan. Se även vilka ytterligare av de särskilda behoven i bruttolistan som har bäring på ekologisk produktion under våra inspel på stycket om ekologisk produktion, 5.4.10, nedan.

Samtidigt har den ekologiska produktionen och marknaden delvis egna spelregler och egen dynamik vilket skapar behov av särskilda mål och insatser. Vi välkomnar därför att behovsanalysen är tydlig med att CAP och Sveriges strategiska plan ska bidra till att den ekologiska produktionen ökar.

Angående 5.3.2. Konkurrenskraftigt jordbruk

Ekologiska Lantbrukarna delar bilden av att kompensation för kostnadsnackdelar orsakad av sämre produktionsförutsättningar och högre kostnader behövs. Detta är viktigt för de flesta svenska lantbruk och inte minst för den ekologiska produktionen eftersom stora arealer ekologisk produktion idag finns i skogs- och mellanbygd. I dessa bygder har även ekologisk produktion en avgörande effekt på att upprätthålla lönsamhet för relativt sett små gårdar, vilket bidrar till levande landsbygd och fortsatt brukande av öppna landskap med viktiga natur- och kulturvärden.

Dock ser vi idag hur befintligt kompensationsstöd på vissa områden direkt motverkar miljö- och hållbarhetsnytta, och slår väldigt snett för många ekologiska lantbrukare. Framförallt är det de höga kraven på djurtäthet i kombination med dagens tröskelvärden som kan få orimliga konsekvenser. Ett hektar mer eller en djurenhet mindre kan avgöra vilken sida om gränsen man hamnar och skillnaden kan betyda hundratusentals kronor. Stödets nuvarande utformning ökar intensiteten i produktionen och därmed ofta behovet av t.ex. importerade fodermedel. Det leder också till konstruerade företagsdelningar där delar av arealen läggs ut på familjemedlemmar som söker stöd i egen SAM ansökan för att öka djurtätheten i huvudansökan. Detta leder till merarbete för länsstyrelserna som måste hantera flera SAM-ansökningar.

Ekologiska idisslare har större andel grovfoder i foderstaten och krav på hög andel egenproducerat foder, vilket leder till en lägre djurtäthet. Men dagens regler för

Ekologiska Lantbrukarna i Sverige, ang. N2020/01752/JL

kompensationsbidrag leder till att djurtätheten på ekogårdarna ofta blir för hög för en säker foderförsörjning. Eko-företagen blir känsliga, något som var mycket tydligt det torra året 2018.

Dessutom gör de felaktiga djurtäthetsberäkningarna för får att det är väldigt svårt att komma upp i någon ersättningsnivå som spelar roll vare sig för ekostödet eller kompensationsstödet för fårhållande gårdar. Detta ger direkta konsekvenser såväl på utvecklingen av ekologisk lammproduktion som på möjligheten att få lönsamhet i lammproduktion med stor andel bete. Bättre utfall för fåren i kompensationsstödet skulle öka möjligheterna att hålla marker öppna och naturbeten hävdade med hjälp av får.

Därför föreslår Ekologiska Lantbrukarna att sänka kraven på djurtäthet generellt i kompensationsstödet. Det skulle stimulera mer användning av lokalproducerat foder och öka säkerheten i djurproduktionen under år med svåra odlingsförhållanden, t ex torka. Djurtätheten för eko-besättningar bör också vara lägre än för konventionella besättningar. 75 - 85 % kan vara en rimlig nivå. Vi skulle också hellre se att de problematiska tröskeeffekterna motverkades; istället för intervaller i djurtäthet använd ett linjärt samband – en koefficient. Det är också direkt orimligt att ett hektar naturbete räknas som likvärdigt som ett hektar åkermarksbete, trots att naturbeten har så mycket lägre avkastning.

Angående 5.3.11 Jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan

Stycke 3, lägg till en mening (understruket):

Konsumenternas ökade efterfrågan av närproducerade livsmedel med tydligare märkning är ett exempel på nya konsumtionstrender. Ett annat är den starka utvecklingen av ekologisk mat, som under innevarande programperiod gått från 3-4 % av marknaden för livsmedel i Sverige till nära 10 % av livsmedelskonsumtionen, till stor del ekomat från svenska gårdar. Båda dessa starka trender innebär att starka varumärken och mervärdeskoncept går att utveckla, vilket skapar nya affärsmöjligheter.

Angående 5.4.1 Inlagring av kol i biomassa och i marken behöver utnyttjas

Lägg till i resonemanget om kolinlagring:

Odling av fleråriga gräs, vall, är den åtgärd som ger störst och säkrast kolinlagring. Det hänger ihop med att de har större rotsystem än ettåriga grödor och inlagring sker främst i rötterna. Detta gäller även för vall som odlas i en växtföljd med andra grödor – det vanliga i Sverige¹

---

¹ J-F Soussana et al 2004. "Carbon cycling and sequestration opportunities in temperate grasslands", Soil Use and Management 20:219-230.

J Heikkinen 2013. "Declining trend of carbon in Finnish cropland soils in 1974-2009", Global Change Biology 19:1456-1469.

G Börjesson et al 2018. "Organic carbon stocks in topsoil and subsoil in long-term ley and cereal monoculture rotations", Biology and Fertility of Soils 54:549-558.

A E Johnston et al 2017. "Changes in soil organic matter over 70 years in continuous arable and ley-arable rotations on a sandy loam soil in England", European Journal of Soil Science 68:305-316

E Lugato et al 2015. "Potential carbon sequestration of European arable soils estimated by modelling a comprehensive set of management practices", Global Change Biology 20:3557-3567.

<https://doi.org/10.1111/gcb.12551>

Ekologiska Lantbrukarna i Sverige, ang. N2020/01752/JL

I genomsnitt kan vallodlingen lagrar in mellan 300-600 kg kol per hektar och år². I Sverige finns ca 1 miljon hektar åkermark som inte har vall i växtföljden, utan som med ensidig odling av ettåriga grödor förlorar kol varje år. Marker som inte odlats med vall har mellan 10 och 25 procent lägre kolhalter, en skillnad som motsvarar 10-20 ton kol per hektar.³

I ekologisk odling finns mycket kunskaper och erfarenhet av vall i växtföljd med andra grödor, och helt utan användning av klimatpåverkande konstgödsel. Vallarna är även centrala för att kontrollera ogräs, bidrar till att minimera skadedjur och sjukdomar och gör stor skillnad för den biologiska mångfalden. Dessa positiva effekter gäller alla gårdar, men blir särskilt viktiga i landskap där ensidig spannmålsodling dominerar. Med vall kan ekoodlaren få god skörd i efterföljande odling av spannmål eller grönsaker. Detta är kunskaper som går att applicera i hela lantbruket oavsett odlingsstrategi eller certifiering i övrigt.

Angående 5.4.3 Anpassad produktion till klimatförändringarna och minskad relativ påverkan på klimatet.

Första stycket, s. 20, lägg till understruken text:

Det finns behov av att underlätta för lantbruket att anpassa produktionen till effekterna av klimatförändringarna. Det finns också ett behov av att stärka jordbrukets möjligheter att minska klimatpåverkan, såväl totalt sett som per viktenhet producerad produkt.

Växthuseffekten beror totalt sett framförallt på koldioxid från användningen av fossila bränslen. I de flesta delar av samhället är det den överlägset största utsläppskällan. Men i lantbruket är den fossila koldioxiden bara några få procent. Runt en femtedel av alla mänskligt påverkade växthusgasutsläpp kommer dock från lantbruket, till största del från biologiska processer kopplade till markanvändning och djurhållning. En omställning för att få fram tillräckligt med kalorier för världens befolkning, men till mindre totala utsläpp behöver därför göras. Sverige har goda förutsättningar att bidra i det arbetet.

På sidan 21, ta bort detta stycke helt:

“Svenskt jordbruk har hög produktivitet och såväl i animalieproduktionen som i växtodlingen är resursutnyttjandet effektivt jämfört med de flesta andra länder. Ur ett globalt klimatperspektiv är det därför viktigt att den höga produktiviteten och resurseffektiviteten i svensk livsmedelsproduktion bibehålls och utvecklas ytterligare, såväl inom djurhållning som växtodling.”

Det stämmer helt enkelt inte. Lägg istället till:

“I ett globalt klimatperspektiv är det viktigt att alla utsläpp minskar så mycket som möjligt så fort som möjligt. I Sverige och världen är de största källorna till klimatpåverkan från jordbruket lustgas, metan och koldioxid från mulljordar. Därför behöver hela lantbruket

---

C Poeplau et al 2011. "Temporal dynamics of soil organic carbon after land-use change in the temperate zone – carbon response functions as a model approach", Global Change Biology 17:2415-2427.

² Källa: Se Lantbruket och klimatet - ett helhetsgrepp, s. 57. www.ekolantbruk.se/klimat

³ J Eriksson et al 2010. Tillståndet i svensk åkermark och gröda, data från 2001-2007, Rapport 6349, Naturvårdsverket.

Ekologiska Lantbrukarna i Sverige, ang. N2020/01752/JL

minska tillförseln av kväve så att lustgasavgångarna minskar, anpassa djurantalet till växtodlingen och se över användningen av organogena jordar. Detta innebär att den intensiva odlingen av djurfoder behöver minska till förmån för en ökad odling av grödor för humankonsumtion samt att vi behöver ha ett bättre kretslopp mellan odling och djur, där djuren hålls på ett sätt så att kolinlagring, inte minst via vallodling, och biologisk mångfald, inte minst genom betesdrift, maximeras.“

Lägg även till:

“Det finns redan idag mycket kunskap om odlingsmetoder för ökad kolinlagring och ökad anpassning till klimatförändringarna. Ett exempel är att kombinera perenna träd och buskar med traditionell spannmål på åkermark. Studier har visat att detta både ökar resiliensen i odlingen och att den totala avkastningen (frukt/bär och spannmål) ökar jämfört med system där bara det ena eller det andra odlas. Fleråriga växter har stora rotsystem och lagrar mer kol, samtidigt som de kan öka transporten av vatten och näringsämnen i jorden. Sådana s.k. agroforestry-system ökar också mångfalden i odlingslandskapet eftersom blommande träd och buskar bryter av de ettåriga grödorna. Här sker mycket innovation och konkreta satsningar på gårdsnivå i Sverige idag, inte minst inom det ekologiska lantbruket där pionjärer redan planterar alléodlingar kombinerat med spannmål - trots att det med dagens jordbrukarstöd blir krångligt och risk för att förlora stöd. Det finns därför ett behov av att möjliggöra bibehållna ersättningar i jordbruksstöden vid agroforestry-odling, samt även eventuellt ett tillskott av extra ersättningar för att anlägga nya agroforestry-odlingar.

Angående 5.4.6 Biologisk mångfald i slättbygd

Läget för den biologiska mångfalden i slättbygd är akut. Ersättningar för anläggning av småbiotoper eller våtmarker är bra, men löser inte hela problemet. Ytterligare kostnadseffektiva sätt att öka den biologiska mångfalden i slättbygd är genom utformningen av redan befintliga andra miljöersättningar. Skulle en utökad miljöersättning för vallodling införas, som ökar incitamenten för att bryta den ensidiga odlingen av ettåriga grödor, skulle tydliga miljö- och klimatnyttor kuäven vall inkluderas skulle ge större incitament för ekoodling i slättbygd och växtföljder med vall även på djurlösa ekogårdar (se utförligt förslag nedan).

Angående 5.4.10 Ekologisk produktion

Ekologiska Lantbrukarna vill inledningsvis välkomna att den föreslagna behovsanalysen har ett tydligt avsnitt om att CAP ska bidra till en ökad ekologisk produktion. Stabila villkor som gynnar en utvecklingen av ekologiskt lantbruk kan ses utifrån tre viktiga perspektiv med avseende på samhällets behov:

- Ekologiskt är ett verktyg för att nå flera av våra miljömål liksom FN:s globala hållbarhetsmål⁴, samt samhällets förväntan på en högre djurvälstånd.
- Ekologiskt och KRAV-märkt är etablerade marknadskoncept som starkt bidrar till både lönsamhet och konkurrenskraft, även för svenskt lantbruk som helhet.⁵

---

⁴ Källa: IFOAM EU, Eosta och University of Twente 25 sept 2019: *Organic agriculture and the sustainable development goals*.

⁵ Källa: Sverige som ekoland, LRF 2017. <https://www.lrf.se/politikochoverkan/marknad-och-mervarden/ekologiskt/okad-svensk-ekologisk-produktion/har-ar-foldrarna/>

Ekologiska Lantbrukarna i Sverige, ang. N2020/01752/JL

- Den ekologiska produktionen strävar efter så lokala kretslopp som möjligt, vilket både har bäring på behovet av ökad självförsörjande förmåga och på ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Ekologiska Lantbrukarna saknar flera viktiga behov från bruttolistan listade under stycket om ekologisk produktion. Hela 36 av 150 identifierade behov redovisade i bruttolistan har direkt koppling till värden som det ekologiska jordbruket producerar. Det handlar om stärkt djurskydd (14, 26, 120, 150), minskad miljöbelastning (20, 64) minskat behov av växtskyddsmedel (16, 61, 69, 146), alternativ till importerade insatsvaror (28) ökade mullhalter (17, 50), förnygring inom sektorn (23, 97, 114), cirkulära lösningar (33), främjandet av mervärden och certifiering i svensk livsmedelsproduktion (42, 43, 47, 48, 77, 142), hållbar matkonsumtion (51), ökad kolinlagring (53), balans mellan ökad konkurrenskraft och negativ miljöpåverkan (70, 76), ökad biologisk mångfald (71, 80, 87), främjandet av ekosystemtjänster (72, 79), varierande brukningsmetoder och ekologisk produktion i sig (75, 119), attrahera personer med hög utbildning och innovationsanda (40, 95).

Även i skogs- och mellanbygd bidrar den ekologiska produktionen till en högre biologisk mångfald. Där skapar ekologisk produktion ökad mångfald på två sätt; dels direkt genom den restriktiva användningen av växtskyddsmedel och att de ekologiska djuren betar mer (30 % av landets naturbetesmarker finns t ex på ekologiska gårdar), men också indirekt eftersom ekoproduktionens potential till högre intäkter kan bidra till att mindre gårdar och fält hålls brukade. Inte minst för mjölkproduktionen är de ekologiska ersättningarna i skogs- och mellanbygd avgörande för att bibehålla miljönytta och konkurrenskraft i ekoproduktionen.

Därför föreslår vi följande omskrivning i texten om Ekologiskt, stycke 3, sidan 26 i behovsanalysen (lägg till understruket):

“Ekologisk produktion har också dokumenterat positiv effekt på den biologisk mångfalden. Enligt Jordbruksverkets plan för odlingslandskapets biologiska mångfald bedöms ekologisk produktion särskilt i slättbygd bidra till bevarandet av biologisk mångfald. I slättbygd blir effekten tydligast eftersom det där finns större problem kopplade till en insatsintensiv och ensidig odling i övrigt. Ekoproduktionen bidrar till biologisk mångfald även i skogs- och mellanbygd genom att mindre gårdar och fält hålls brukade tack vare den för många bättre lönsamheten i ekologisk produktion. Idisslare i ekologisk produktion betar också mer och håller därför marker öppna som annars skulle växt igen, eftersom reglerna har krav på viss mängd foder från bete, inte bara utevistelse. Enligt Jordbruksverkets senaste statistik finns t.ex. 30 % av all naturbetesmark på ekologiska gårdar.”

Vi föreslår även tillägg i stycket om ekologisk produktion:

“Ekologisk produktion utgör idag nära 20 % av arealen jordbruksmark i Sverige. En hög anslutningsnivå ökar komplexiteten i systemet, vilket gör att det finns behov av att förenkla och säkra en marknadsanpassad produktion där lantbrukare kan ändra i sin produktion oftare än vart femte år.”

Satsningar på ekologisk produktion, marknad och export kan förväntas även i övriga EU-länder under kommande CAP period, särskilt mot bakgrund av de nya ekomålen från kommissionen i strategidokumentet “Farm to fork”. I dagsläget kommer en stor del av den

Ekologiska Lantbrukarna i Sverige, ang. N2020/01752/JL

ekologiska maten i svensk handel (9 % i dagligvaruhandeln, 38 % i offentliga kök och närmare 20 % i e-handeln) från svenska gårdar, sett till sådant vi kan producera här. Utan väl utformade ersättningar riskerar vi att tappa ekoproduktion i Sverige och öppna för ökad import från grannländer som satsar på sin ekoproduktion.

Kopplat till den svenska livsmedelsstrategin finns också konkreta mål specificerade om att 30 % av jordbruksmarken och 60 % av de offentliga inköpen ska vara ekologiska till 2030. Dessa har också åtföljts av en Åtgärdsplan för att öka produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel, som finansierar flertalet satsningar i branschen och på marknaden nu. Eko-ersättningarna under nästa programperiod bör därför gå i linje med det arbete som nu pågår kring svensk ekomarknad, och möjliggöra för ytterligare anslutning upp till 30 % av landets totala jordbruksareal inom programperioden. Det innebär en naturlig höjning av den totala budgeten för ekologisk produktion när fler hektar brukas ekologiskt.

Jordbruksverket konstaterade i ett tekniskt underlag inför nuvarande programperiod att ekoersättningarna styr mot flertalet samhällsnyttor samtidigt som de är en kostnadseffektiv ersättning. Framförallt lyfte de biologisk mångfald, djurvälstånd och ökad lönsamhet i lantbruket. Ett motsvarande tekniskt underlag saknas hittills i arbetet inför den nya strategiska planen. Innan arbetet går vidare med specifika åtgärder anser vi att det är av största vikt att ett sådant uppdrag ges Jordbruksverket även inför den nya programperioden.

De viktigaste frågorna att utreda är enligt Ekologiska lantbrukarna följande:

- **FÖRENKLA MED EN ETTÅRIG ERSÄTTNING**

Genom att flytta eko-ersättningarna till en ersättning i eco-scheme i pelare 1 förenklas administrationen för såväl myndigheter som lantbrukare, lyhördheten för marknadens signaler blir tydligare och budgetutrymme kan ev. frigöras inom andra pelaren för övriga miljöersättningar. Vi behöver inte två ersättningar - det räcker med en som går att söka från år ett i omställning. Låt Jordbruksverket utreda detaljer i utformning och budgetutfall för ett scenario där eco-schemes i pelare 1 nyttjas till eko. Detta har verket själva föreslagit i en utredning till Näringsdepartementet 2019, men fortfarande saknas vad vi vet beslut om att utreda det vidare.

- **GÖR DET MÖJLIGT ATT ODLA VALL I VÄXTFÖLJDEN**

Odling av vall kan lagra mellan 300-600 kg kol per hektar och år⁶, försiktigt räknat. Vall i växtföljd med spannmål och oljevaxter är även helt central för att med ekologiska metoder kontrollera ogräs, bidrar till att minimera skadedjur och sjukdomar och gör stor skillnad för den biologiska mångfalden. Vallarna är viktiga på alla gårdar men särskilt i landskap där ensidig spannmålsodling dominerar. Med vall kan ekoodlaren få god skörd i efterföljande odling av spannmål eller grönsaker. Ekologiska vallarna odlas dessutom helt utan klimatpåverkande konstgödsel.

Intresset för vallens egenskaper i växtföljden växer i hela det svenska lantbruket, det är inte bara en fråga för ekogårdar eller gårdar med djur, även om mycket kunskap om vallodling utvecklas där. Jämfört med ettåriga spannmål och oljevaxter är det

---

⁶ Källa: Se Lantbruket och klimatet - ett helhetsgrepp, s. 57. www.ekolantbruk.se/klimat

Ekologiska Lantbrukarna i Sverige, ang. N2020/01752/JL

dock svårt att motivera ekonomiskt att bryta växtföljden för de med ensidiga konventionella växtföljder. Därför finns det fortfarande över en miljon hektar åkermark i Sverige idag som odlas helt utan vall i växtföljden, och därför har 10- 25 procent lägre kolhalter, en skillnad som motsvarar 10-20 ton kol per hektar. Det innebär för hela den vall-lösa arealen i Sverige över 500 000 ton CO₂ -utsläpp. Med ökade incitament för vallodling för alla lantbruk i Sverige finns en enorm potential till ökad kolinlagring, likväl som vinster för biologisk mångfald och andra miljönyttor.

Ekologiska Lantbrukarna föreslår därför att införa en kraftfull miljöersättning för vall i växtföljd med andra grödor. Arealbeloppet skulle behöva ligga på ungefär samma nivå som ersättningen för ekologisk produktion för att ge tillräckliga incitament. Till skillnad från dagens vallstöd skulle ersättningen också behöva vara ettårig, som eco-scheme, precis som vi föreslår för eko. För att berättiga till stöd skulle villkor kunna sättas att det verkligen är vall och inte trädor, på liknande sätt som regleras i dagens enklare vallstöd.

Införs en effektiv och väl utformad ersättning för vallodling i växtföljd som alla lantbrukare kan söka behöver inte ändringar i eko-ersättningen göras, eftersom även ekodlare skulle kunna söka den allmänna ersättningen för vall i växtföljd. Om däremot en sådan vall-ersättning uteblir behöver eko-ersättningen även kunna sökas för den areal där ekologisk vall odlas. Sverige är nämligen det enda landet i EU som i dagsläget inte ger ersättning till ekologiska vallar. Detta påverkar alla ekolantbrukare, men särskilt djurlösa växtodlingsgårdar, som i första hand finns i slättbygd, får betydande konkurrensnackdel jämfört med kollegor i t ex Danmark, Finland och Tyskland⁷. Eko-slättgårdarna styrs mot att odla så lite vall som möjligt, vilket innebär att vi går miste om klimat- och miljönytta och minskar incitamenten till omställning i slättbygd. Detta måste åtgärdas!

Exakta utformningen och hur de olika förslagen skulle slå budgettekniskt och administrativt är av central vikt att Jordbruksverket utreder närmare.

---

⁷ Ekostödets betydelse för ekolantbrukets konkurrenskraft, Ekologiska lantbrukarna 2019.
<https://www.ekolantbruk.se/pdf/158465.pdf>